Kauppa on kasvun avain.

KAUPAN LIITTO

Kaupan alan tavoitteet
hallitusohjelmaan
2027–2031

Suomen kasvuun tarvitaan palveluita ja kotimaista kulutusta. Panostamalla kestävään ja kansainvälisesti kilpailukykyiseen kauppaan voimme kotiuttaa kasvun Suomeen. Kauppa on työllisyyden ja kasvun tekijä.

Kaupan liitto on elinkeinoelämän suurimman toimialan kaupan ääni yhteiskunnassa. Yhdistämme koko alan vähittäis- ja tukkukaupasta digitaaliseen kauppaan. Neuvottelemme kaupan työehtosopimukset ja elinkeinopolitiikan ratkaisut. Teemme työtä, jotta Suomessa toimiva kauppa ja palvelut kukoistavat ja pärjäävät kovassa kansainvälisessä kilpailussa.

Visuaalinen ilme: Dog Design
Kuvat: 123rf.com

Suomen kasvuun tarvitaan palveluita ja kotimaista kulutusta

Suomen talous on kulkenut pitkään vaatimattoman kasvun polkua. Luottamuksen heikkous näkyy arjessa, kun kulutus ei vedä riittävästi, eikä talous kiihdy kestävään kasvuun. Samalla taloutemme rakenne on muuttunut. Vientiteollisuus ei ole enää pitkään aikaan ollut yksin riittävä kasvun moottori, sillä yli puolet bruttokansantuotteestamme syntyy jo yksityisistä palveluista.

Seuraavalla vaalikaudella Suomen on siirryttävä vahvalle kasvu-uralle, jotta julkinen talous säilyy kestävänä. Tässä tilanteessa korostuu kotimaisen kysynnän, palveluiden ja kaupan rooli. Kasvun käynnistämiseksi tarvitaan nopeasti ja laajasti vaikuttavia toimia. Ostovoiman vahvistaminen lisää kulutusta ja palauttaa luottamusta omaan talouteen.

Samalla on huolehdittava siitä, että kaupan ala toimii tasapuolisessa asemassa vientiteollisuuden rinnalla. Tarvitsemme seuraavalle hallituskaudelle kaupan kasvua tukevan ohjelman, jossa huomioidaan aineettoman arvonluonnin merkitys tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksissa sekä varmistetaan kilpailuneutraali ja ennakoitava toimintaympäristö.

Kaupan ala on jo nyt digitalisaation suunnannäyttäjä, erityisesti verkkokaupassa ja maksamisessa. Pärjääminen kansainvälisessä kilpailussa edellyttää kuitenkin tasapuolisten pelisääntöjen varmistamista. Halpatuonnin aiheuttamiin markkinaväristymiin ja kestämättömään krääsäralliin on puututtava määrätietoisesti niin EU:ssa kuin kansallisesti.

Kaupan alan kasvu vahvistaa työllisyyttä nopeasti ja lisää verotuloja. Samalla ala on merkittävä julkisen talouden rahoittaja arvonlisäveron ja muiden verotulojen kautta. Elinkeinoelämän suurin työllistäjä tarjoaa myös monille nuorille ensiaskeleen työelämään.

Suomen kasvun avaimet ovat nyt palveluissa ja kaupassa. Näiden mahdollisuuksien hyödyntäminen ratkaisee pitkälti, millaiselle uralle taloutemme ja työllisyytemme tulevina vuosina asettuu.

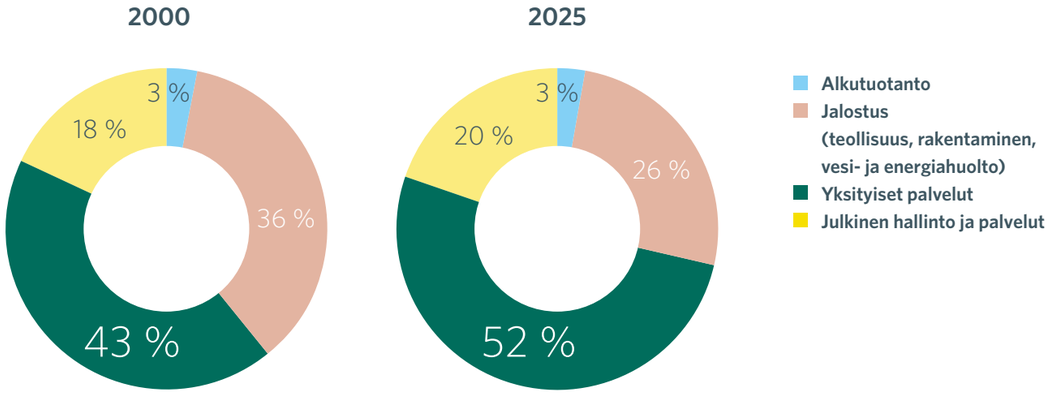

Kari Luoto
Kaupan liiton
toimitusjohtaja

Kauppa on kasvun avain.

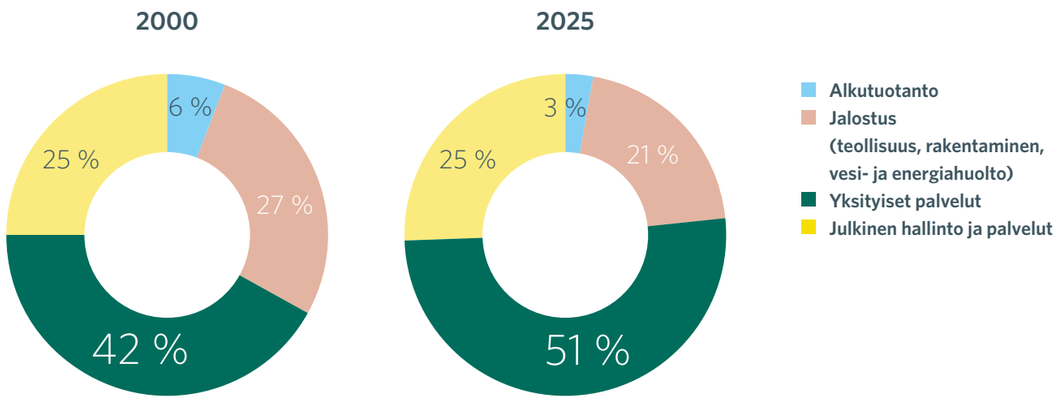
YKSITYISET PALVELUT OVAT SUOMEN KANSANTALOUDEN TUKIJALKA

Osuus bruttoarvonlisäyksestä, käyvin hinnoin, %

YKSITYISET PALVELUT OVAT SUOMEN TYÖLLISYYDEN PERUSTA

Osuus työllisistä, %

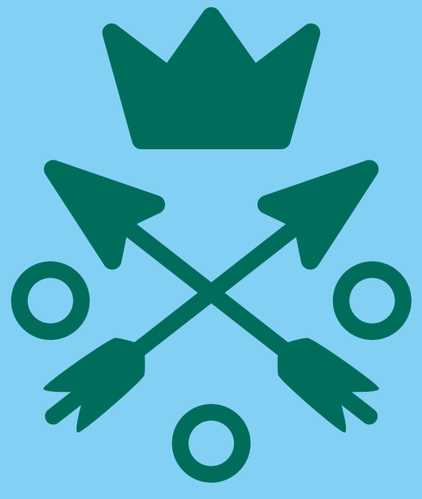
Kauppa
on
kasvun
avain.

1

Kasvua tukeva verotus

Tarvitsemme
kotimaista kysyntää,
jotta voimme saattaa
Suomen kestävälle
kasvu-uralle.

Suomella on takanaan jo lähes kaksi talouden menetettyä vuosikymmentä. Luottamuksen puute ja vaimea kulutus ovat jarruttaneet taloutta ja kasvattaneet velkariskiä.

Verotuksen tulee tehdä työnteosta ja yrittämisestä kannattavaa, vahvistaa ostovoimaa ja kotimaista kysyntää sekä turvata suomalaisten arjen ja elinkeinoelämän perusedellytykset. Talouskasvun ja julkisen talouden vahvistaminen edellyttävät veroratkaisuja, jotka tukevat kotimaista työtä ja yritystoimintaa eivätkä ohjaa kulutusta Suomen rajojen ulkopuolelle. Verotuksen tulee olla oikeudenmukaista, ennakoitavaa ja kasvua tukevaa: liikkumisen on oltava mahdollista eri puolilla Suomea ja energian hinnan kohtuullinen ja tasapuolinen kaikille yrityksille.

KAUPPA ON
ELINKEINOELÄMÄN
SUURIN VERONMAKSAJA

Tarvittavat toimet:

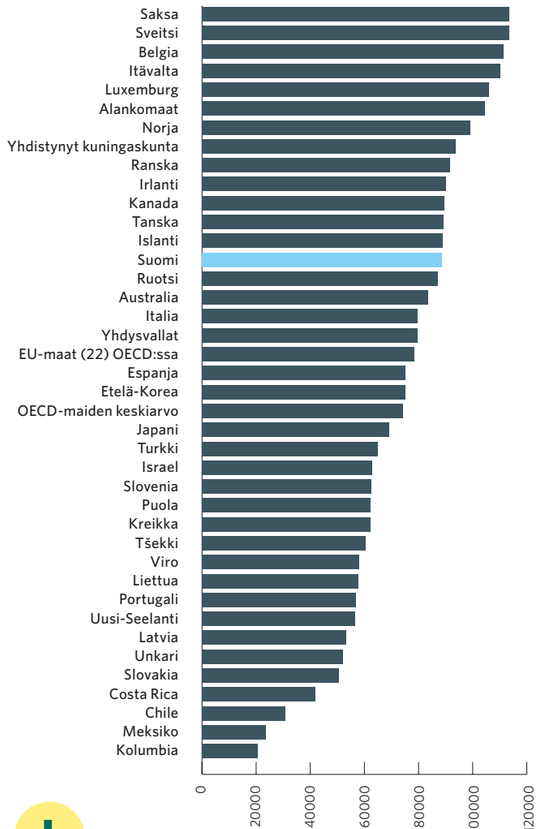
- **Kevennetään työn verotusta kaikissa tuloluokissa. Erityisesti keskituloisten työn verotuksen keventäminen on tehokas keino lisätä ostovoimaa ja kotimaista kysyntää.**
- **Työn hinta työnantajalle on Suomessa liian korkea suhteessa työntekijälle käteen jäävään korvaukseen. Eroa kasvattavat korkeat tuloverot ja kulutusverot yhdessä. Tätä eroa ei saa enää kasvattaa.**
- **Pidetään liikenteen verotus kertymältään korkeintaan nykytasolla (2025). Säilytetään verotuksen ympäristöohjaus ja turvataan liikenteen kohtuulliset kustannukset elinkeinoelämälle ja kuluttajille. Kohdennetaan liikenteen päästökauppatulot kokonaan tieliikenteen päästöjen vähentämiseen.**
- **Eriytetään palveluyritysten sähköverotus kotitalouksien sähköverosta ja alennetaan sitä asteittain pidemmällä aikavälillä kohti elinkeinoelämän yhteistä sähköveroa. Kaikkia kansainvälisessä kilpailussa olevia aloja tulee kohdella tasapuolisesti verotuksessa.**

Tavoite 1

Suomessa työllistäminen on kallista ja ostovoima kärsii verotuksesta

KESKITULOISEN TYÖNTEKIJÄN TYÖVOIMAKUSTANNUKSET

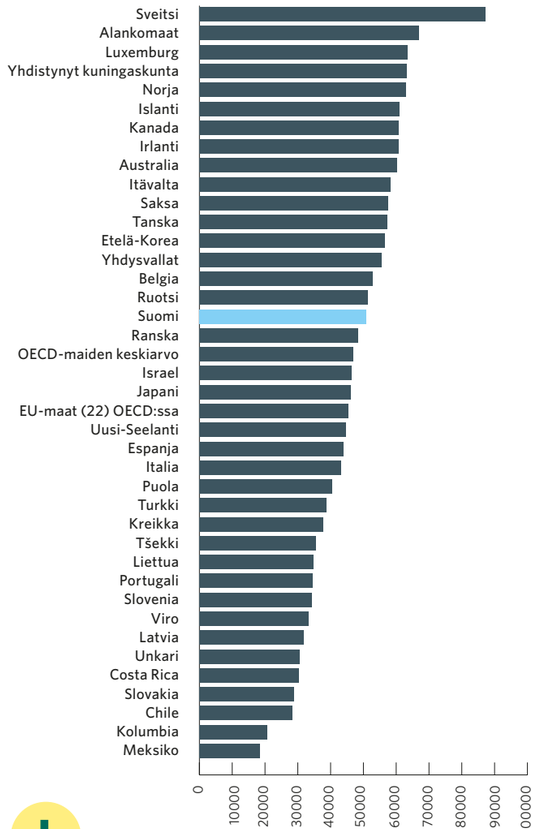
vuonna 2025

Keskituloisen työntekijän työvoimakustannukset Suomessa ovat 20 % korkeammat kuin OECD-maissa keskimäärin. (Ostovoimapariteeteilla vertailukelpoisiksi muunnetut työvoimakustannukset ennen veroja ja palkkasidonnaisia sosiaalimaksuja.)

KESKITULOISEN NETTOPALKKA

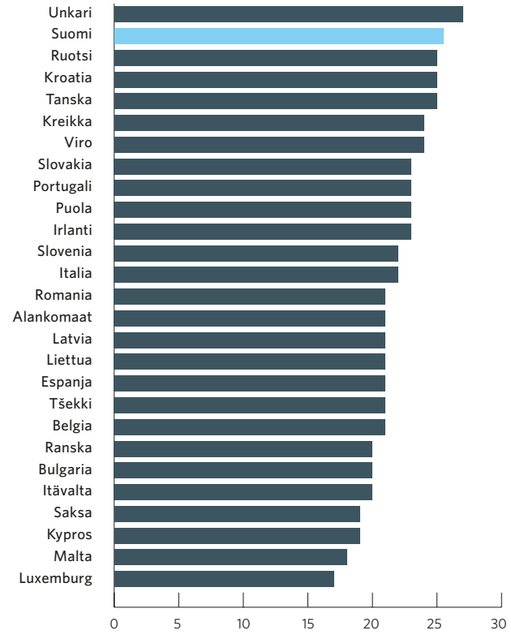
vuonna 2025

Ostovoimaltaan vertailukelpoinen nettopalkka on Suomessa vain 9 % korkeampi kuin OECD-maissa keskimäärin ja huonompi kuin kaikissa Pohjoismaissa. (Keskituloisen työntekijän verojen ja palkkasidonnaisten sosiaalimaksujen jälkeinen nettopalkka)

YLEINEN ARVONLISÄVERO

(%) EU-maissa 2026

Suomessa on EU:n toiseksi korkein yleinen arvonlisävero, joka verottaa kotimaista työtä.

”Työn hinta työnantajalle on Suomessa liian korkea suhteessa työntekijälle käteen jäävään korvaukseen. Eroa kasvattavat korkeat tuloverot ja kulutusverot yhdessä. Tätä eroa ei saa enää kasvattaa.

Kauppa on kasvun avain.

2

Uudistumalla tuottavuutta

Elinkeinopolitiikan tulee olla nykyistä **toimiala-neutraalimpaa** ja keskittyä **uudistumiseen**.

Suomen talouskasvun ja hyvinvoinnin seuraava vaihe rakentuu uudistumiskykyisten kaupan ja palvelualojen varaan.

Tuottavuuden kasvattaminen ja viennin rakenteen monipuolistaminen ovat Suomen kohtalonkysymyksiä.

Digitaalinen kauppa avaa paikasta riippumatta globaalit vientimahdollisuudet. Kaupan ja palvelualojen kansainvälistyminen laajentaa Suomen viennin muita Pohjoismaita merkittävästi kapeampia hartioita.

Elinkeinopolitiikan tulee olla nykyistä toimiala-neutraalimpaa ja keskittyä uudistumiseen. Tarvitsemme palvelualoille yhteisen kasvu-näkymän, joka vahvistaa yritysten kilpailukykyä kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa ja kannustaa investointeihin. Kasvun perustana ovat osaajat ja korkean arvonlisän palvelut.

KAUPPA ON
KOVASSA KANSAINVÄLISESSÄ
KILPAILUSSA.

Tarvittavat toimet:

- **Nostetaan palvelualojen tuottavuutta ja kilpailukykyä uudistamalla T&K-toimintaa ja lisäämällä innovaatiorahoitusta. Tuodaan palvelualat vahvemmin T&K-rahoituksen piiriin. Turvataan rahoitus innovaatioiden soveltamiselle, kierto-taloudelle, konseptoinnille ja kokeiluille sekä aineettomaan arvonluontiin kuten brändäykseen, konsepteihin, dataan ja tekoälyyn.**
- **Siirretään yritystukien painopiste uudistaviin tukiin pitkäjänteisesti ja ennustettavasti.**
- **Monipuolistetaan viennin rakennetta edistämällä kaupan alan vientiä ja etabloitumista kansainvälisille markki-noille. Varmistetaan digitaalisen kaupan ja myynnin oppimisverkostojen jatkuvuus (Digital Commerce Finland).**
- **Kaupan alan tarpeita vastaava koulutus edellyttää kehittämistä ja yhteistyötä kaikilla koulutusasteilla. Perusta oppimi-selle ja osaamiselle luodaan peruskoulus-sa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien toiminnalliset ja taloudelliset resurssit on varmistettava. Nopeutetaan nuorten siirtymää korkeakouluihin ja edistetään opintojen aikaisia työelämäyhteyksiä.**

3

Paremmin toimivat markkinat

Toimivat ja kilpaillut
markkinat tuovat
tehokkuutta ja **verotuloja**
sekä ennen kaikkea
hyödyttävät
kansalaisia.

Toimivat ja tasapuoliset markkinat ovat elinvoimaisen kaupan ja palvelualojen perusta.

Kauppa on elinkeinoelämän suurin työllistäjä. Toimivat ja joustavat työmarkkinat tukevat kasvua ja työllisyyttä.

Sääntelyn tulee olla ennakoitavaa, selkeää ja yritystoimintaa tukevaa. Kansallisen lainsäädännön ei tulisi olla EU-vaatimuksia kireämpää. Ennustettava toimintaympäristö kannustaa myös investointeihin.

Markkinoiden avaaminen tuo tehokkuutta ja verotuloja sekä ennen kaikkea hyödyttää kuluttajaa, kansalaista.

Tarvittavat toimet:

- **Kaikkien työelämän uudistusten on tuettava työllisyyttä.**
- **Varmistetaan tasapuoliset kilpailuedellytykset kansainvälisessä etäkaupassa. Kaikkia toimijoita tulisi koskea samat säännöt. Näin turvataan verotulot ja työpaikat.**
- **Varmistetaan sisämarkkinasääntelyn yhdenmukaisuus. Esimerkiksi kuluttajansuojaa tulee yhdenmukaistaa eurooppalaiselle tasolle.**
- **Kevennetään yritysten hallinnollista taakkaa aiheuttavaa sääntelyä. Luodaan Ruotsin esimerkkien mukaiset rakenteet yritysten sääntelytaakan seurannalle ja keventämiselle.**
- **Varmistetaan investointimarkkinan houkuttelevuus ennustettavalla toimintaympäristöllä sekä sujuvalla luvituksella ja rahoituksen saatavuudella.**
- **Jatketaan markkinoiden avaamista alkoholin ja lääkkeiden vähittäisjakelussa. Näin parannetaan markkinoiden toimintaa ja voidaan lisätä tuottavuutta ja verotuloja sekä edistää parempia palveluita kuluttajille kaikkialla Suomessa.**

KRÄÄSÄKAUPPA SYÖ SUOMEN VEROKERTYMÄÄ

Suomen saama verokertymä vuonna 2024 EU:n ulkopuolelta tehdyistä alle 150 € maksavista verkko-ostoksista **29,4 milj. €**.**

Jos verkko-ostokset olisivat korvautuneet **vain 30-prosenttisesti Suomesta tehdyillä ostoksilla**, kotimaahan jäänyt verokertymä* olisi ollut **97,2 milj. €** eli **yli kolminkertainen** Suomen saamiin verotuloihin verrattuna.

Jos kolmansista maista tehdyt alle 150 euroa maksavat verkko-ostokset olisivat korvautuneet **100-prosenttisesti Suomesta tehdyillä ostoksilla**, kotimaahan jäänyt verokertymä* olisi ollut **324,2 milj. €** eli **11-kertainen** Suomen saamiin verotuloihin verrattuna.

*työn verot, yhteisövero, ALV
**IOSS-järjestelmään ilmoitettu maahantuonnin ALV

Kauppa on kasvun avain.

4

Kestävä ja turvallinen yhteiskunta

Panostukset **kestävyyteen** ja **turvallisuuteen** lisäävät arjen **sujuvuutta** ja **resilienssiä**.

Kestävyys ja turvallisuus tukevat arjen sujuvuutta, ympäristön kantokykyä ja kaupan toimintaa kaikissa olosuhteissa.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnonvarojen resurssiviisas käyttö edellyttävät kestäviä valintoja, ja kaupan ala haluaa olla aktiivinen osa ratkaisua.

Kiertotalouden toimintamalleilla luodaan kestävää kasvua, tuotteita ja palveluita sekä uutta liiketoimintaa. Suomella on mahdollisuus nousta kiertotalouden edelläkävijäksi, jos taloudelliset kannustimet, TKI-panostukset ja järkevä sääntely tukevat yritysten kehitystyötä.

Kaupan turvallisuus ja toiminnan jatkuvuus ovat osa suomalaisten arjen turvallisuutta ja koko yhteiskunnan resilienssiä, johon tulee panostaa. Kaupan poikkeamaraportoinnin perusteella uhka-, väkivalta- ja häiriötilanteiden määrä on kasvanut yli 200 % vuodesta 2020 vuoteen 2025. On korkea aika reagoida myymälävarkauksien ja häiriökäyttäytymisen kasvutrendiin puuttumalla sen juurisyihin.

90%

KAUPAN ALAN YRITYKSISTÄ ON
ALLE 10 TYÖNTEKIJÄN
PIENYRITYKSIÄ

Tarvittavat toimet:

Edistetään kiertotaloutta

- **Luodaan taloudellinen kannustin korjauspalveluille, ja vauhditetaan näin kiertotaloutta ja kestävää kuluttamista.**
- **Poistetaan tavaralahjoitusten arvonlisävero. Tämä madaltaisi kauppojen taloudellista kynnystä lahjoittaa myymättä jääneitä tavaroita ja tukisi niiden tarkoituksenmukaista hyödyntämistä.**
- **Puretaan sääntelyesteitä mm. kuluttaja- ja kemikaalisääntelyssä kiertotalousmarkkinoiden tehostamiseksi.**
- **Pyritään saavuttamaan EU:n sitovat kierrätystavoitteet vain kustannustehokkaimpien keinojen avulla.**

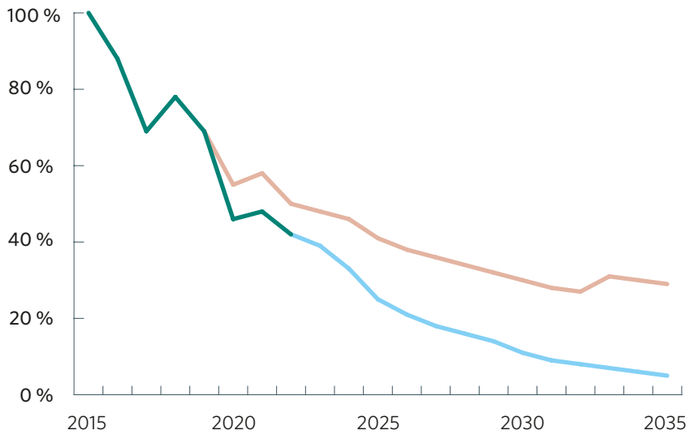
Parannetaan turvallisuutta

- **Tuetaan syrjäytymisvaarassa olevia perheitä ja nuoria oikea-aikaisesti pitkäjänteisillä toimilla.**
- **Vahvistetaan kaupan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuutta kaupan turvallisuuden toimenpideohjelmalla.**

Turvataan kaupan yritysten toiminnan jatkuvuus kriisitilanteissa

- **Huolehditaan kaupan maantieteellisesti laajan ja huoltovarmuuden kannalta olennaisen myymäläverkoston ylläpidon edellytyksistä.**
- **Huolehditaan teollisuudelle kriittisiä tuotantopanoksia tarjoavan tukkukaupan kyvykkyyksistä.**

KAUPAN ALAN PÄÄSTÖVÄHENEMÄPOLKU

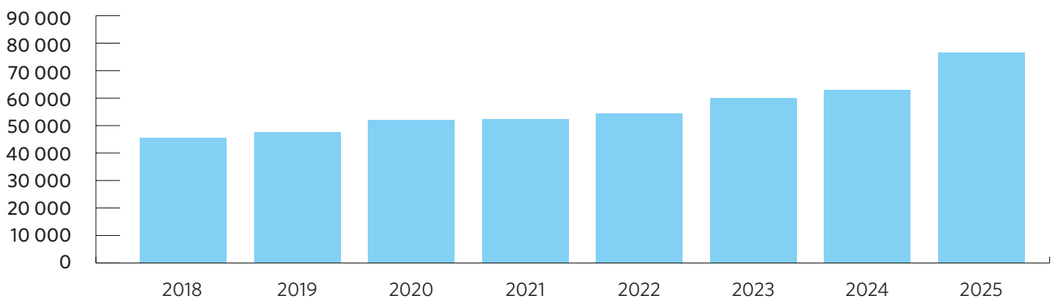

- Toteutunut kehitys (hankintaperusteinen ostoenergia 2020 lähtien)
- Perusura ilman politiikkatoimia (sijaintiperusteinen ostoenergia)
- Tavoitetaso

Kuva: Kaupan hiili-indeksi, Tilastokeskus ja kaupan alan yritykset 2024.

Kaupan päästövähennystyö on hyvässä vauhdissa, ja ennustettavan ilmastopolitiikan tulee jatkua

POLIISILLE ILMOITETTUJEN MYYMÄLÄVARKAUKSIEN MÄÄRÄ

Poliisille ilmoitettujen myymälävarkauksien määrä on kasvanut noin 67 % vuodesta 2018. Kehityksen juurisyihin on puututtava.

Kauppa on kasvun avain.

Kaupan toimialat

Autokauppa myy kuluttajille ja yrityksille uusia ja käytettyjä ajoneuvoja sekä niihin liittyviä palveluita. Autokauppaan kuuluu myös laaja jälkimarkkina, kuten huolto- ja korjauspalvelut, varaosat, lisävarusteet sekä rengaspalvelut.

Erikoiskauppoja ovat mm. vaate- ja kenkäkaupat, huonekalu- ja sisustuskaupat, kodintekniikka-, rauta- ja rakennustarvikekaupat, kirjakaupat, kulta- ja kellokaupat, terveystuotekaupat, optikkoliikkeet. Niiden koko vaihtelee pienistä yksityisyrityksistä kansainvälisiin ketjuihin. Erikoiskaupan yritykset voivat myydä tuotteita ja palveluita kuluttajien lisäksi myös muille yrityksille ja julkishallinnolle.

Päivittäistavarakauppa on päivittäistavaroiden koko valikoimaa myyvä marketmyymälä tai verkkokauppa. Myös elintarvikkeiden erikoismyymälöiden, huoltamoiden ja halpahallien päivittäistavaroiden myynti on osa päivittäistavarakauppaa. Päivittäistavaramarkkinoihin kuuluvat myös julkisten laitosten ruokapalveluille ja ravintoloille myytävät tuotteet.

Tekninen kauppa on teollisuuden ja rakentamisen tarvitsemien tuotteiden, kuten raaka-aineiden, osien, komponenttien, tarvikkeiden, koneiden ja järjestelmien maahantuontia ja myyntiä, sekä niihin liittyvien ratkaisujen ja palveluiden toimittamista sekä kuluttajille että yrityksille ja julkishallinnolle.

KAUPAN ALALLA ON MERKITYSTÄ

KAUPPA ON ELINKEINOELÄMÄN SUURIN TYÖLLISTÄJÄ SE TYÖLLISTÄÄ N. **267 000** HENKILÖÄ

KAUPAN ALAN OSUUS BKT:STA ON N. 10%. KAUPAN LIIKEVAIHTO YHT. **140 MRD.** EUROA (PL. ALV)

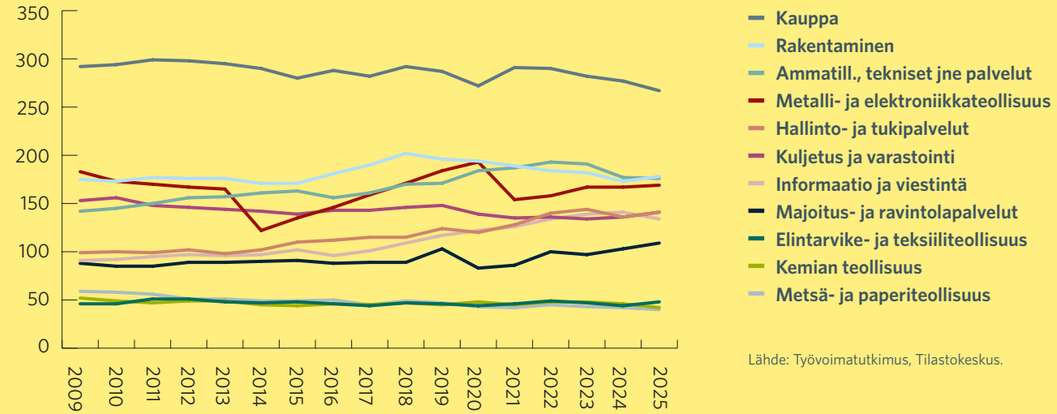
KAUPPA ON ELINKEINOELÄMÄN **SUURIMPIA** INVESTOIJIA

KAUPAN ALALLA TOIMII YLI **40 000** YRITYSTÄ.

Kaupan toimialat

KAUPPA ON ELINKEINOELÄMÄN SUURIN TYÖLLISTÄJÄ

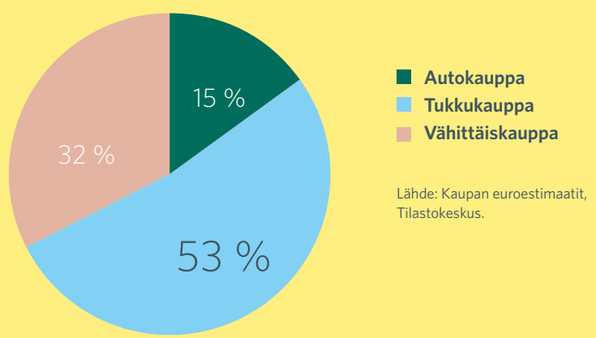
1 000 henkilöä

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

KAUPAN MYYNTI 2025

Liikevaihto 2025 yht. 140 mrd. euroa (ei sisällä arvonlisäveroa)
Huom! Luvut pyöristetty lähimpään kokonaislukuun

Lähde: Kaupan euroestimaatit, Tilastokeskus.

KAUPPA ON YRITYSSEKTORIN **SUURIN NUORTEN TYÖLLISTÄJÄ**

Ala on myös elinkeinoelämän suurin kesätyö ja -harjoittelupaikkojen tarjoaja.

Kauppa kaikkien elämässä -ohjelmalla kaupan ala vahvistaa työelämävalmiuksia, työkykyä ja osallisuutta sekä rakentaa työelämäkulttuuria, jossa jokainen voi löytää paikkansa ja kasvaa osaajana.

Kaupan yritykset edistävät kasvua ja hyvinvointia

KAUPPA ON
ELINKEINOELÄMÄN
SUURIN VERONMAKSAJA & SUURIMPIA INVESTOIJIA

KAUPAN ALALLA TOIMII
MONENLAISIA
YRITYKSIÄ.

Vähittäis- ja tukkukauppoja, fyysisiä myymälöitä ja verkkokauppoja, erikois- ja käyttötavaraliikkeitä, sekä teknisen kaupan ja palvelujen yrityksiä.

JOKA KOLMAS
EUROOPPALAINEN
YRITYS TOIMII
VÄHITTÄIS- JA TUKKUKAUPASSA

KAUPPA ON
ELINKEINOELÄMÄN SUURIN TYÖLLISTÄJÄ
SE TYÖLLISTÄÄ

N. 267 000
HENKILÖÄ

KAUPAN ALALLA ON
NAISIA & MIEHIÄ
SUURIN PIIRTEIN
YHTÄ PALJON

KAUPPA TUOTTAA
10% EU:N BRUTTOKANSAN-TUOTTEESTA

KAUPAN LIITTO

PTY

etu
Erikoiskaupan liitto Etu ry

TEKNINEN KAUPPA

AKL
AUTOALAN KESKUSLIITTO